

ณ กาลครั้งหนึ่ง

ที่ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครนนทบุรี

๒๘ เมษายน ๒๕๕๙

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครนนทบุรี ๒๘ เมษายน ๒๕๕๙

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๒๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับเชิญ เพื่อไปสนทนาธรรมที่ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครนนทบุรี ระหว่าง เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๓๐ น. โดยมีคุณดาวรุ่ง สกลทองใบ สมาชิกชมรมบ้านร่มมะ เลขที่ ๑๑๘๔ เป็นผู้ประสานงาน

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครนนทบุรี เป็นสถานที่ที่ทางเทศบาลนครนนทบุรีจัดสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยท่านที่มีอายุตั้งแต่ ๔๕ ปี ขึ้นไป สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกเพื่อใช้บริการและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์ฯ ซึ่งเน้นการออกกำลังกายเป็นหลัก เช่น โยคะ ลีลาศ ปิงปอง ร้องเพลง เป็นต้น

เมื่อเดินทางไปถึงก็พบกับผู้สูงอายุจำนวนมากในบริเวณห้องโถงทางเข้า เมื่อเห็นว่าผู้รอลิฟต์เป็นจำนวนมากจึงเดินขึ้นบันไดเพื่อไปยังห้องสันทนาการ ถ้าจำไม่ผิดจะอยู่ชั้น ๖ ซึ่งเป็นชั้นบนสุด ระหว่างทางก็พบว่า

ผู้สูงอายุมาออกกำลังกายเล่นปิงปอง ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และนั่งสนทนากัน ดูมีความสุขที่ได้มีเพื่อนคุย ไม่ต้องนั่งเหงาอยู่บ้านไปวัน ๆ

ในห้องสนทนาธรรมก็มี
ผู้สนใจทยอยเดินทางเข้าร่วม
ฟังเป็นจำนวนมาก แม้ในช่วง
ต้นของการสนทนาจะมีปัญหา
เรื่องเสียง ที่ผู้ที่นั่งด้านหลัง
ไม่ได้ยินและไม่ได้เห็นหน้าท่าน
วิทยากรขณะมีการสนทนา แต่

คุณเอ็ม (วรศักดิ์) เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิฯ ผู้มาก
ความสามารถ ก็แก้ไขให้ทางศูนย์ฯ มาต่อสายขึ้น
จอภาพใหญ่บนเวทีจนสำเร็จ คุณเอ็ม (วรศักดิ์)
เป็นรุ่นน้องของข้าพเจ้าสมัยเรียนที่มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ ไม่เคยเจอหน้ากันมาก่อนเพราะห่างกัน
หลายปี พบกันที่มูลนิธิฯ ก็ทราบว่าน้องเคยเป็น
ประธานชมรมพุทธฯ ที่ มช. จะเห็นถึงความสะสม
บุญแต่ปางก่อน ดังที่ทรงตรัสไว้ หาไม่แล้ว บุคคล
จะมีอะไรเป็นที่พึ่งได้ในสังสารวัฏหากไม่สะสมบุญ
คือความเข้าใจความจริงที่ถูกต้องของชีวิตตามที่ได้
ทรงตรัสรู้ ว่าแท้ที่จริงแล้ว หาได้มีตัวตน คน สัตว์
ใด ๆ ทั้งสิ้น อย่างที่บุคคลที่ไม่ได้ศึกษาเคยเข้าใจ
ทั้งหมดที่คิดว่ามีเรา มีคนโน้น มีคนนี้ ก็เป็นแต่
เพียงจิต เจตสิก และรูปเท่านั้นที่เกิดขึ้นและดับไป

ในทุก ๆ ขณะ ตามเหตุ ตามปัจจัย และเป็นอนัตตา บังคับบัญชาไม่ได้ เมื่อรู้ความจริงที่
ถูกต้อง บุคคลย่อมโน้มไปสู่กุศลธรรมคือความดีทุกประการ อันจะเป็นที่พึ่งอันยอด
เยี่ยมไปจนตลอดหนทางในสังสารวัฏ "ทำดีและศึกษาพระธรรม" คือ เป้าหมายที่แท้จริง
แห่งการมีคุณภาพชีวิตที่ยอดเยี่ยที่สุดของการมีชีวิตอยู่

จะประโยชน์อะไรกับการได้เกิดมาแล้วก็ตายไปโดยเปล่าทุกชาติ ๆ และแม้กระนั้น การได้เกิดมาเป็นมนุษย์ในชาติหนึ่ง ๆ ก็ทรงแสดงว่าเป็นไปโดยยาก เพราะเหตุว่า บุคคลที่ไม่เข้าใจธรรม ความจริงของชีวิต ย่อมมีชีวิตที่เป็นไปกับอกุศลทั้งวัน บางวันกุศลจิตไม่เกิดเลย สะสมแต่อกุศลทั้งวันโดยไม่รู้ตัว เช่นนี้แล้วก็รู้ได้ว่า เพราะเหตุใด การที่จะได้มีโอกาสเกิดเป็นมนุษย์อีกจึงแสนยากตามที่ทรงแสดงไว้ นรก เปต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน เกิดได้โดยง่ายเพราะเหตุของอกุศลกรรม (ซึ่งทำได้โดยง่าย) การได้เกิดมาเป็นมนุษย์เป็นผลของกุศลกรรม และเมื่อมีโอกาสได้เกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว ที่จะได้พบกับพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้พบคำสอนที่ถูกต้องของความจริงที่มีอยู่จริง ๆ ในชีวิต ก็แสนยาก แม้ได้พบแล้ว ที่จะมีใจความเข้าใจความจริงโดยถูกต้องตรงตามที่ได้ทรงตรัสรู้และทรงแสดงก็แสนยากอีก หากมิได้เป็นผู้ที่สะสมความเข้าใจมาแต่ปางก่อน ย่อมไม่เป็นผู้ที่สนใจจะฟัง น่าเสียดายอย่างยิ่งที่บุคคลจะเป็นผู้ที่ว่างเปล่าจากสาระในชีวิต มีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ เพื่อรอคอยความตายเท่านั้น น่าเสียดายที่มีได้สะสมเสบียงที่มีค่าที่สุด เพื่อความมั่งคั่งงามไพบูลย์ของหนทางของตนเองในสังสารวัฏ ซึ่งก็คือ ความเข้าใจธรรมะ อันจะเป็นที่พึ่งที่แท้จริง หนึ่งเดียวของหมู่สัตว์ทั้งหลาย ไม่มีอื่น!!!

ระหว่างการสนทนา มีท่านหนึ่งลุกขึ้นสนทนากับท่านอาจารย์ว่า ที่มาวันนี้ก็นึกว่าจะมีการปฏิบัติหรือมีวิธีทำสมาธิ วิปัสสนา ที่จะเอาไปปฏิบัติ ทำให้เรามีสติทุกขณะ จิต การที่บุคคลเจ็บอาจะมีสาเหตุอื่น ไม่ใช่โทษกรรมที่เราทำมา ถ้าเราไม่ได้ฝึกสติให้มีอยู่ตลอดเวลา เราก็โทษกรรมชาติ โทษกรรม เราจะเปลี่ยนชีวิตของเราไม่ได้เลย เราจะ

เปลี่ยนอวิชชาที่เราไม่มีความรู้ เป็นปัญญาไม่ได้เลย ถ้าสอนแบบนี้ ฯลฯ เมื่อท่านอาจารย์ถามกลับ (เพื่อประโยชน์คือความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้สนทนาเอง) ท่านผู้นั้นก็ตอบเลียงไปหมด ว่าไม่ได้พูดว่าอย่างนั้น ไม่ได้หมายความว่าอย่างนี้ พร้อมยกสองมือขึ้น เหมือนตั้งกำแพง (ป้องกันตนเอง) ว่าไม่ใช่ ๆ ข้าพเจ้าเข้าใจว่า หากได้พิจารณาเหตุผลในภายหลัง ก็ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่ตนนั่นเอง ที่จะรู้ว่า ที่ว่าไม่ใช่ ๆ อย่างโน้น

อย่างนี้ อย่างนั้น เพราะความรักตัว ปกป้องตัว เพราะไม่รู้ว่ ไม่มีตัว ไม่มีตน มีแต่ธรรม มีแต่ความไม่รู้ กับ ความรู้ บางคนพูดคำว่าอวิชชา กับวิชาคล่องปากมาตั้งแต่ไหนแต่ไร แต่ไม่รู้จักเลยว่า อวิชชาคือความไม่รู้ นั่น ไม่รู้อะไร? ที่ว่าไม่รู้ ก็คือ ไม่รู้ว่ เดียวนี้ ขณะนี้ เป็นแต่ธรรมะที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย เท่านั้น หากมีเรามีเขาอย่างที่เคยเข้าใจไม่มิจฉาปฏิญญา คือความเห็นผิด ร้ายแรงนัก ทรงแสดงโทษของความเห็นผิดว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่งแก่บุคคลนั่นเอง ในพระสูตรต้นตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสว่า "ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เรามองไม่เห็นธรรมอื่นแม้สักอย่างหนึ่ง ซึ่งมีโทษมากเหมือนอย่างมิจฉาปฏิญญานี้เลย, ในบรรดาโทษทั้งหลาย มิจฉาปฏิญญามีโทษอย่างยิ่ง"

อนึ่ง มีคำกล่าวประทับใจที่แนบแน่นในหัวใจของข้าพเจ้ามานานแล้วว่า ผู้ที่รู้ว่าตนเองไม่รู้ ย่อมดีกว่า ผู้ที่ไม่รู้ว่าตนเองไม่รู้!!! เพราะเหตุใด? เพราะผู้ที่รู้ว่าตนเองไม่รู้ จึงสนใจว่า ที่ตนเองไม่รู้ นั้น ไม่รู้อะไร และจะรู้ได้อย่างไร? แต่สำหรับผู้ที่ไม่รู้ว่าตนเองไม่รู้ นั้นน่าสงสารเป็นที่สุด เพราะเหตุว่า ไม่รู้ว่าตนเองไม่รู้ จึงไม่สนใจไขว่คว้าหาความรู้ที่ถูกต้อง ที่ควรรู้ เพราะความรักตน จึงพยายามปกป้องตน คำพูดที่ารู้แล้ว ๆ ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่ถูกโลภะหลอกลวงอย่างแนบเนียน น่าสงสารเป็นที่สุด

มิตรที่ดี มิตรที่แท้ จึงเตือนกันด้วยพระธรรมที่ถูกต้องจากที่ทรงมีพระมหากรุณา แสดงไว้ให้เราเข้าใจได้ ท่านอาจารย์กล่าวโดยบอด้วยความเมตตาอย่างยิ่งว่า เมื่อมีโอกาสได้พบกัน ก็ให้กันในเรื่องที่เลิศกว่าสิ่งใด ๆ มีค่ายิ่งกว่ารัตนชาติในสากลจักรวาล คือ "ให้ความเข้าใจความจริงที่ถูกต้อง" ตามที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้

กราบเท้าท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ผู้เมตตาให้ความเข้าใจสิ่งที่มีค่ายิ่ง สำหรับการได้มีโอกาสเกิดมาเป็นมนุษย์ในชาตินี้ ไม่มีสิ่งมีค่าใดยิ่งไปกว่าความเข้าใจ ธรรมะที่ท่านเมตตาแสดงแก่ทุกคนโดยเสมอเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชังมานานกว่าหกสิบปีแล้ว พูดถึงเวลาหกสิบปี มีเรื่องเล่าเพิ่มเติมว่า ตอนที่คุณดาวรุ่ง สกุลทองใบ สมาชิกชมรมบ้านธัมมะ จังหวัดนนทบุรี กล่าวแนะนำว่า ท่านอาจารย์อายุ ๙๐ ปีแล้ว ทุกคนสงสัยยิ่งอึ้งแบบไม่เชื่อว่า ท่านอาจารย์จะมีอายุมากดังที่กล่าว

นอกจากท่านอาจารย์จะเป็นตัวอย่างของผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ยอดเยี่ยมแห่งยุคสมัย อย่างยากที่บุคคลใดจะสามารถเป็นได้โดยง่ายแล้ว ท่านอาจารย์ยังเป็นตัวอย่างของผู้สูงวัยที่มีสุขภาพดีและบำเพ็ญสิ่งที่เลิศที่สุด มีชีวิตอยู่เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยแท้ สมกับเป็นมหาอุบาสิกาในพระศาสนาของพระสมณโคดมที่บุคคลในสมัยของพระที่ปึงกรสัมมาสัมพุทธเจ้า ปิติโสมนัสเมื่อรู้ว่าจะมีโอกาสรู้ความจริงได้ในสมัยของพระสมณโคดมในอีกสี่อสงไขยแสนกัป

จากสมัยนั้น สำหรับเราท่านทั้งหลายในปัจจุบัน แม้ไม่ได้พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่การที่มีคำสอนที่ยังคงดำรงอยู่ ทำให้ได้เข้าใจความจริงที่ถูกต้องจากความเมตตาของท่านอาจารย์ที่นำมาเผยแพร่ให้เราเข้าใจได้ สะสมไป สะสมไป ก็เหมือนกับได้พบพระ

สัมภาษณ์พุทธเจ้า ดังพระพุทธรูปที่ว่า "ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา" กราบเท้าท่านอาจารย์อีกครั้งหนึ่งครับ ชาตินี้ แม้จะตายก็ไม่สูญเปล่าแล้วครับ

อันดับต่อไป ขออนุญาต
นำความการสนทนาบางตอนมา
ให้ทุกท่านได้พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง
เช่นเคย เป็นช่วงท้ายของการ
สนทนาในบ่ายวันนั้น ที่ได้ขยาย
กฤษฎะซึ่งเดินทางมากับคุณแม่
และคุณยาย ได้ตอบคำถามของ

ท่านอาจารย์ได้อย่างน่าทึ่ง ไม่น่าเชื่อว่าเด็กตัวเล็ก ๆ จะสามารถสนทนาโต้ตอบคำถาม
ธรรมะได้ตรงตามความจริงด้วยตัวเอง กฤษฎะบอกว่าที่ตอบได้ เพราะได้ฟังท่าน
อาจารย์ขณะอยู่บ้านกับคุณยาย ขออนุโมทนาคุณยายด้วยนะครับ

- ด.ช. กฤษณะ : ถามว่า เวลาที่จะมีสมาธิ จะต้องมีสมาธิตอนนั่งสมาธิ
อย่างเดียวหรือเปล่าครับ?
- ท่านอาจารย์ : รู้จักสมาธิหรือยังคะ?
- ด.ช.กฤษณะ : ไม่รู้ครับ
- ท่านอาจารย์ : พูดถึงอะไร?
- ด.ช.กฤษณะ : พูดถึงเวลานั่งสมาธิ
- ท่านอาจารย์ : นั่นสิคะ ก็ไม่รู้จักสมาธิ แล้วพูดถึงอะไร? พูดถึงอะไรก็ไม่รู้
ก่อนอื่น ต้องรู้ทุกคำที่พูด ทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า เป็นปัญญา รู้ได้ เข้าใจได้ แต่ต้องฟัง ว่าพระองค์ตรัส
ว่าอย่างไร พระองค์ตรัสให้เข้าใจ สมาธิคืออะไร? มีจริง
หรือเปล่า? แล้วใครบอกให้พูดเรื่องสมาธิ? เอามาจาก
ไหน? คิดเองหรือเปล่า? เกิดมา ได้ยินคำว่าสมาธิเลยหรือ
เปล่า?

- ด.ช.กฤษณะ : เปล่าครับ
- ท่านอาจารย์ : แล้วได้ยินคำนี้จากไหน?
- ด.ช.กฤษณะ : ก็ได้ยินจากที่เคยได้ยินครับ
- ท่านอาจารย์ : จากที่เคยได้ยิน เขาว่าสมาธิคืออะไร? ที่เคยได้ยิน หรือว่า
ไม่รู้ว่าสมาธิคืออะไร แต่ให้ทำสมาธิ
- ด.ช.กฤษณะ : ไม่รู้ครับ
- ท่านอาจารย์ : ไม่รู้ว่าสมาธิคืออะไร แต่ให้ทำสมาธิหรือเปล่าคะ?
- ด.ช.กฤษณะ : ครับ

- ท่านอาจารย์ : ถ้าอย่างนั้นไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่จะ
ให้ทำสิ่งที่ไม่รู้ ทำทำไม? ในเมื่อไม่รู้!! เป็นประโยชน์ไหม?
ทำไปก็ไม่รู้ เพราะ ทำอะไรก็ไม่รู้ ก็ไม่รู้ไปเรื่อย ๆ แล้วจะมี
ประโยชน์ไหม? เพราะฉะนั้น ก่อนอื่น ได้ยินคำไหนอย่า
เพิ่งเชื่อ อย่าเพิ่งทำ อย่าเพิ่งตาม แต่ต้องเข้าใจก่อนว่า
คืออะไร? อยากทราบไหม สมาธิคืออะไร
- ด.ช.กฤษณะ : อยากครับ
- ท่านอาจารย์ : ขอเชิญคุณอรรณพค่ะ

อ.อรรถนพ :

เริ่มต้นต้องเข้าใจก่อนว่า สิ่งที่เรากำลังพูดกันอยู่นี้คืออะไร พอเราพูดคำว่า "สมาธิ" เราก็ควรเข้าใจก่อนว่าสมาธิ คือ อะไร? สมาธิ คือ "ความตั้งมั่น" ความตั้งมั่นของจิต ซึ่งตั้งมั่นที่ไม่ดีก็มี ตั้งมั่นที่ดีก็มี อย่างพวกโจรที่เขามีสมาธิในการรังัดแงะ วางแผนอย่างรอบคอบ เขามีความตั้งมั่นในการกระทำของเขาไหม? การตั้งมั่นอย่างนั้นดีไหม?

ด.ช.กฤษณะ :

ไม่ดีครับ

อ.อรรณพ :

ไม่ดีใช่ไหม อย่างใจนี้มีอาชีพที่เราจัดแะอะไรไม่ทิ้ง ร่องรอยไว้เลย เขามีความตั้งมั่นในเรื่องนั้น ๆ อย่าง มั่นคง แต่การตั้งมั่นอย่างนั้นเป็นอกุศล อกุศลเป็นสิ่งที่ไม่ดี เพราะฉะนั้น สมาธิอย่างนั้นจึงเป็นอกุศลสมาธิ หรือพูดง่าย ๆ ว่าตั้งมั่นไม่ดี ส่วนความตั้งมั่นที่ดีคือความตั้งมั่นในทางกุศล ขณะที่กำลังฟังแล้วเข้าใจขณะนี้ มีความตั้งมั่นสั้น ๆ ไหม? จิตขณะนี้ ขณะที่หนูกำลังฟังอยู่ตอนนี้ กำลังเห็นประโยชน์ว่า ควรจะเข้าใจคำว่าสมาธิก่อน เพราะเมื่อकिनหนูก็ตรงมาก บอกว่าไม่รู้ว่ สมาธิคืออะไร เพราะเพียงแต่ผู้ใหญ่อสอนว่าให้ทำสมาธิ ก็เลยสงสัยว่า ตอนที่ให้มีสมาธินั้น ตอนนั่งอย่างเดียหรือเปล่า หรือ ตอนที่ไม่ได้นั่งสมาธิจะมีสมาธิไหม?

เพราะฉะนั้น สรุปว่า สมาธิ คือ ความตั้งมั่น ถ้าตั้งมั่นไม่ดี ก็เป็นสมาธิที่ไม่ดี อย่างพวกใจเป็นต้น เขาก็ตั่งมั่นมาก ไม่วอกแวกเลย รอบคอบมากไม่ลืมนั่นไม่ลืมนี้ แล้วเขาก็ไม่มีสติด้วย เพราะว่าเขาหลงลืมในสิ่งที่ดี ไปทำสิ่งที่ไม่ดี ใช่ไหม? ทีนี้สมาธิที่ดีที่เป็นกุศลก็มี เป็นกุศลสมาธิ ซึ่ง กุศลสมาธิต้องเป็นความตั้งมั่นที่ดีในขณะที่เป็นกุศล

เพราะฉะนั้น ถ้ามองว่า ถ้าไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่ดีคือกุศล และไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่ไม่ดีคืออกุศล คนที่ไม่รู้เขาจะมีความตั้งมั่นที่ดีได้ไหม? เพราะเขาไม่รู้ว่าความตั้งมั่นที่ไม่ดี ต่างกับความตั้งมั่นที่ดีอย่างไร จะมีความตั้งมั่นคือสมาธิที่ดีได้ไหม? ถ้าไม่มีความเข้าใจอะไรเลย...ในเมื่อเราไม่รู้ ว่า สมาธิคืออะไร ยังไม่รู้ แล้วเราจะไปทำสิ่งที่เราไม่รู้ สมควรไหม?

ท่านอาจารย์ :

ก็ต้องขอบคุณนะค่ะ เพราะว่า คำถามใด ๆ ทั้งสิ้นจะทำให้เราได้ยินสิ่งซึ่งอีกแบบหนึ่งซึ่งเราไม่เคยฟัง เพราะว่าไม่ใช่เพียงความคิดเอาเอง เพราะฉะนั้น ขอลาผู้ใหญ่ว่า ถ้าไม่รู้จักธรรมะ จะรู้จักสมาธิไหม? เคยได้ยินคำว่า ธรรมะไหม?

ด.ช.กฤษณะ :

เคยได้ยินครับ

ท่านอาจารย์ :

เคยนะค่ะ แล้วก็จะอาจจะ เขาว่าอย่างนั้น เขาว่าอย่างนี้ แต่ ณ วันนี้ ที่ฟังนี้ ธรรมะคืออะไร? ถ้ายังไม่เข้าใจ ก็ยังไม่เข้าใจสมาธิ เพราะฉะนั้น เราจะไม่พูดทุกอย่างเฝิน

เพราะทุกเรื่องนี่รู้สึกว่ พอพูดถึงสมาธิ ทุกคนสนใจ ไม่ได้สนใจธรรมะเท่ากับสมาธิ ไม่ทราบว่เพราะอะไร เพราะได้ยินคำที่ไม่รู้จัก แล้วก็ยังไม่ได้อู้จักจริง ๆ แต่พอได้ยินคำว่ธรรมะ เหมือนอู้จักแล้ว แต่ความจริงไม่อู้จักธรรมะ เพราะว่ ประมาทพระสัมาสัมพุทธเจ้า โดยไม่ฟังคำของพระองค์อย่างละเอียดที่จะอู้ว่ คำใดเป็นคำของพระสัมาสัมพุทธเจ้า แม้แต่ละคำ ทีละคำ เพราะฉะนั้น ถ้าไม่อู้จักธรรมะ จะอู้จักสมาธิไหม?

ด.ช.กฤษณะ :

ไม่ครับ

ท่านอาจารย์ :

ไม่ เพราะฉะนั้น ต้องอู้จักก่อน ธรรมะคืออะไร? ธรรมะมีจริง ๆ ไหม

ด.ช.กฤษณะ :

มีครับ

ท่านอาจารย์ :

มีจริง ๆ นะคะ เดี่ยวนี้มีธรรมะไหม?

ด.ช.กฤษณะ :

มีครับ

ท่านอาจารย์ :

มีสมาธิไหม? เดี่ยวนี้

ด.ช.กฤษณะ :

มีครับ

- ท่านอาจารย์ : ถูกต้อง แต่ว่า ยังไม่ได้เข้าใจละเอียด เพราะฉะนั้น จะรู้ได้
 เลยว่าที่ถูกจริง ๆ ไม่เหมือนที่คนอื่นคิด ไม่เหมือนที่ใคร ๆ
 คิดเลย ขณะที่กำลังได้ยิน กำลังได้ยินใช่ไหม?
- ด.ช.กฤษณะ : ครับ
- ท่านอาจารย์ : เป็นธรรมชาติหรือเปล่า?
- ด.ช.กฤษณะ : เป็นครับ
- ท่านอาจารย์ : เป็นนะคะ มีสมาธิไหมขณะที่ได้ยิน?
- ด.ช.กฤษณะ : มีครับ

- ท่านอาจารย์ : เก่ง แต่ก็ยังไม่รู้ว่า สมาธิ คือ อะไร? แค่อบได้จากการได้
 ฟังไม่นาน แต่ถ้าจะรู้ความจริงก็คือว่า เพียงแค่กระทบนิ
 เดียว แค่ "แข็ง" ปราบกฎ จิตที่รู้แข็งได้เพราะมี "เอกัคตา
 เจตสิก" เกิดร่วมด้วย สภาพของเจตสิกนี้ ที่^๑ อยาวเป็น
 ภาษาบาลี ยังไม่ต้องจำ ฟังไว้เท่านั้นเองว่า "เอก" คือ
 "หนึ่ง" เอกัคตาเจตสิก เป็นสภาพของธรรมชาติที่ไม่ใช่จิต แต่
 ต้องเกิดกับจิตทุกประเภท เจตสิกนี้เกิดกับจิตทุกประเภท
 แสดงว่า ไม่ว่าขณะเห็น หรือขณะใดก็ตาม ที่ไหนก็ตามที่
 มีจิต ขณะนั้นต้องมีเจตสิกเกิดร่วมด้วย และเอกัคตา
 เจตสิกเกิดกับจิตทุกประเภท

...เพราะฉะนั้น ขอให้รู้ความลึกซึ้ง แค่แต่ะ "แข็ง" ทำไม่ไม่
รู้อย่างอื่น ทำไม่ไม่ใช่ "เสียง" ทำไม่ไม่ใช่ "กลิ่น" เพราะว่า
ขณะนั้น เอกัคตาเจตสิก ตั้งมั่นที่แข็ง เพราะฉะนั้น จิตที่
เกิดกับเอกัคตาเจตสิก จึงรู้เฉพาะแข็งอย่างเดียว นี่เป็น
เหตุที่ จิตหนึ่งเกิดขึ้น รู้อารมณ์หนึ่ง รู้หลาย ๆ อารมณ์
ไม่ได้ เพราะเหตุว่าจิตหนึ่งขณะเป็นสภาพรู้ และไม่ใช่รู้
อย่างธรรมดา รู้แจ้งในลักษณะของสิ่งที่ปรากฏ...

...ฟ้ากับน้ำ เกือบจะเป็นสีเดียวกัน แต่จิตก็สามารถที่จะรู้
ว่า ฟ้าเป็นฟ้า น้ำเป็นน้ำ ทองแท้กับทองเทียม ใครดูออก
บ้าง? หยกมีตั้งหลายชนิด แม้พ่อค้าผู้ชำนาญหยกยังผิด
ได้ แต่จิตไม่ผิด เพราะเหตุว่าจิตเป็นสภาพที่รู้แจ้ง ไม่ใช่รู้
ชื่อ แต่แล้วแต่ว่าจิตนั้นรู้อะไร ถ้าเป็นจิตที่รู้ทางตา เห็น
แจ้งว่าสิ่งที่กำลังปรากฏขณะนี้เป็นอย่างไร ถ้าเป็นเสียง
ทางหู รู้เฉพาะเสียงนี้ เสียงที่กำลังปรากฏ แล้วยังจำ ซึ่ง
เป็นเจตสิกอีกประเภทหนึ่งซึ่งเกิดกับจิต ไม่ใช่จิต...

...เพราะฉะนั้น เสียงใครนี่ พอได้ยินรู้เลยใช่ไหม? แต่โทรศัพท์ได้ยินเสียงไม่เห็นหน้าก็รู้แล้วว่าใคร นี่ก็คือจิตรู้เสียงทีละหนึ่งชัดเจน แล้วก็ยังมีสภาพจำซึ่งไม่ใช่เจตสิกที่เป็นเอกัคตาเจตสิกที่ตั้งมั่น นี่คือคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก่อนที่เราจะเข้าใจแท้จริงในคำว่า สมาธิจะต้องรู้เสียก่อนว่าเป็นจริง และเป็นธรรมชาติ ซึ่งไม่ใช่จิตแต่เป็นสภาพรู้ เป็นนามธรรม แต่นามธรรมที่เป็นเจตสิกมีหลากหลายมากถึง ๕๒ ประเภท บางชนิดก็เกิดกับจิตประเภทนั้น บางชนิดก็เกิดกับจิตประเภทนี้ แต่สำหรับเอกัคตาเจตสิก เกิดกับจิตทุกขณะ ทำให้จิตตั้งมั่นคือรู้เฉพาะอารมณ์เดียว ที่เอกัคตาเจตสิกเกิดกับจิตแล้วรู้อารมณ์นั้นพร้อมกัน...

...เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะเห็น เหมือนไม่เป็นสมาธิ ใช่ไหม? แค่เห็นนิดเดียว แคได้ยินนิดเดียว หหมดแล้ว เหมือนไม่มีสมาธิ เพราะเหตุใด เพราะเหตุว่า จิตเกิดดับสลับต่อเร็วมากและเปลี่ยนอารมณ์ไปเรื่อย ๆ เช่นขณะนี้ เหมือนเห็นกับได้ยินและคิดนึกพร้อมกันหมดเลย แต่ความจริงต้องทีละหนึ่ง เพราะฉะนั้น เอกัคตาเจตสิกที่เกิดกับจิตเห็น มีสิ่งที่ปรากฏ เพราะว่าเอกัคตาเจตสิกตั้งมั่น เพราะฉะนั้น ลักษณะของสมาธิ เป็นลักษณะที่ตั้งมั่น ถ้าจิตตั้งมั่นที่อารมณ์เดียว บ่อย ๆ นาน ๆ ลักษณะสภาพของความตั้งมั่นก็ปรากฏ ที่ใช้คำว่าสมาธิ...

...เพราะฉะนั้น แม้แต่คำว่าสมาธิ เป็นคำจริง แต่ต้องมีสภาพธรรมะว่าได้แก่สภาพธรรมะอะไร ไม่ใช่จิต แต่เป็นเจตสิก เจตสิกประเภทไหน? เจตสิกซึ่งต้องเกิดกับจิตทุกขณะ แต่ว่าเมื่อจิตเป็นสภาพที่มีเอกัคตาเจตสิกเกิดด้วย แต่ละหนึ่งขณะจิตจึงรู้เพียงสิ่งเดียวตลอด แต่ถ้าซ้ากัน ซ้ากัน บ่อย ๆ ลักษณะที่ตั้งมั่นในอารมณ์นั้นก็ปรากฏ ก็ใช้อีกคำหนึ่งว่า สมาธิ...

...แต่ว่า มีทั้งอกุศลและกุศล เพราะอะไร? เพราะว่า
 เอกัคตาเจตสิกเกิดกับจิตทุกประเภท เมื่อเกิดกับจิต
 ประเภทไหนก็เป็นประเภคนั้น ถ้าเกิดกับกุศลก็เป็นกุศล
 ถ้าเกิดกับอกุศลก็เป็นอกุศล ด้วยเหตุนี้ หนทางหรือข้อ
 ประพฤติปฏิบัติ การปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นการ
 ทำสมาธิ แต่ไม่มีปัญญา ความรู้ ความเข้าใจในสภาพ
 ธรรมะตามสมควรแก่ระดับขั้นของสมาธินั้น สมาธินั้น
 เป็นมิจฉาสมาธิทั้งหมด หมายความว่า เป็นอกุศล แล้ว
 เราจะไปนั่งทำสมาธิที่เป็นอกุศลกันหรือ? เพราะเหตุว่า
 เราไม่มีความเข้าใจอะไรเลย...

...กุศลขณะใดเกิดขึ้น แม้ขณะที่กำลังฟังธรรมะเดี๋ยวนี้
 เป็นกุศลสมาธิ ดีกว่าไหม? ดีกว่าจะไปนั่งเฉย ๆ แล้วไม่รู้
 อะไรเลย บอกให้นั่งก็นั่ง บอกให้จ้องก็จ้อง แล้วไม่มีความ
 เข้าใจอะไรเลย นั่นไม่ใช่คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธ
 เจ้า!!!

เพราะฉะนั้น เมื่อนั้น ขณะนั้น ไม่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธ
 เจ้า จะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อเมื่อได้ฟังแต่ละคำ
 แล้วก็เข้าใจคำนั้นขึ้น ลึกซึ้งขึ้น จนสามารถที่จะรู้ว่า สิ่ง
 ที่เราไม่เคยได้ยินได้ฟังมา เป็นความจริง คือ ถ้าไม่เกิดขึ้นก็
 ไม่มี แต่เมื่อมีก็ชั่วคราวแสนสั้นเกินกว่าที่ใครจะประมาณ
 ได้ว่าสั้นแค่ไหน แล้วดับไป แล้วไม่กลับมาอีกเลย...

...เพราะฉะนั้น เราติดข้องในสิ่งที่ไม่มี เพราะจากไม่มีก็มี
ชีวิตเดียวแล้วก็หมดไป แล้วก็ไม่ใช่เลย ฟังไว้ ฟังไว้
เพราะเหตุว่า ปัญญาที่ได้ยินคำนี้ ยังไม่ถึงระดับที่จะละ
ความติดข้องในความไม่ใช่เราที่ได้ยิน หรือว่าไม่ใช่สิ่ง
หนึ่งสิ่งใดที่เที่ยง ที่ปรากฏ...

...นี่เป็นสิ่งซึ่ง ค่อย ๆ ฟัง ค่อย ๆ เข้าใจ เริ่มรู้จักพระสัมมา
สัมพุทธเจ้า ซึ่งถ้าไม่ฟังคำของพระองค์เลย มีดสนิท มีแต่
พระพุทธรูปซึ่งไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และถ้าได้ฟัง
"คำอื่น" ก็ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีก แต่พอได้ยิน
"คำ" ซึ่งเป็น "คำจริง" มีจริงขณะนี้ ค่อย ๆ เข้าใจขึ้น เริ่ม
เห็นความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ "แสนไกล"...

...คำว่า อุบาสก อุบาสิกา ภาษาบาลีก็เป็น อุปาสก อุปาสิกา ใช้ตัว "ป" แทนตัว "บ" ความหมายก็คือว่า ผู้นั่ง ใกล้พระธรรม ผู้นั่งใกล้พระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่งใกล้พระรัตนตรัย เพราะเหตุว่า ถ้าอยู่ไกลก็ไม่ได้ยินได้ฟังอะไรเลย ทั้งสิ้น ต่อเมื่อใดเข้าใกล้ เข้าใกล้ขึ้น จึงจะเห็นความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามที่พระองค์ตรัสไว้ว่า "ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา" แม้ว่าจะจับชายสังฆาฏิ เดินตามหลังพระองค์ไป แต่ไม่รู้ว่าพระองค์เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เข้าใจพระธรรม...

...เพราะฉะนั้น ชาวเมืองสาวัตถี ชาวเมืองเวสาลี พระนครราชคฤห์ ผู้คนทั้งหลายที่ไม่ได้ฟังพระธรรมเลย แม้พระองค์เสด็จบิณฑบาต ก็ไม่รู้นั่นคือพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า!!!...

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของคุณदारรุ่ง สกุลงทองใบ สมาชิกชมรมบ้านร่มมะ นนทบุรี
และ สมาชิกศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครนนทบุรี ทุก ๆ ท่าน
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

